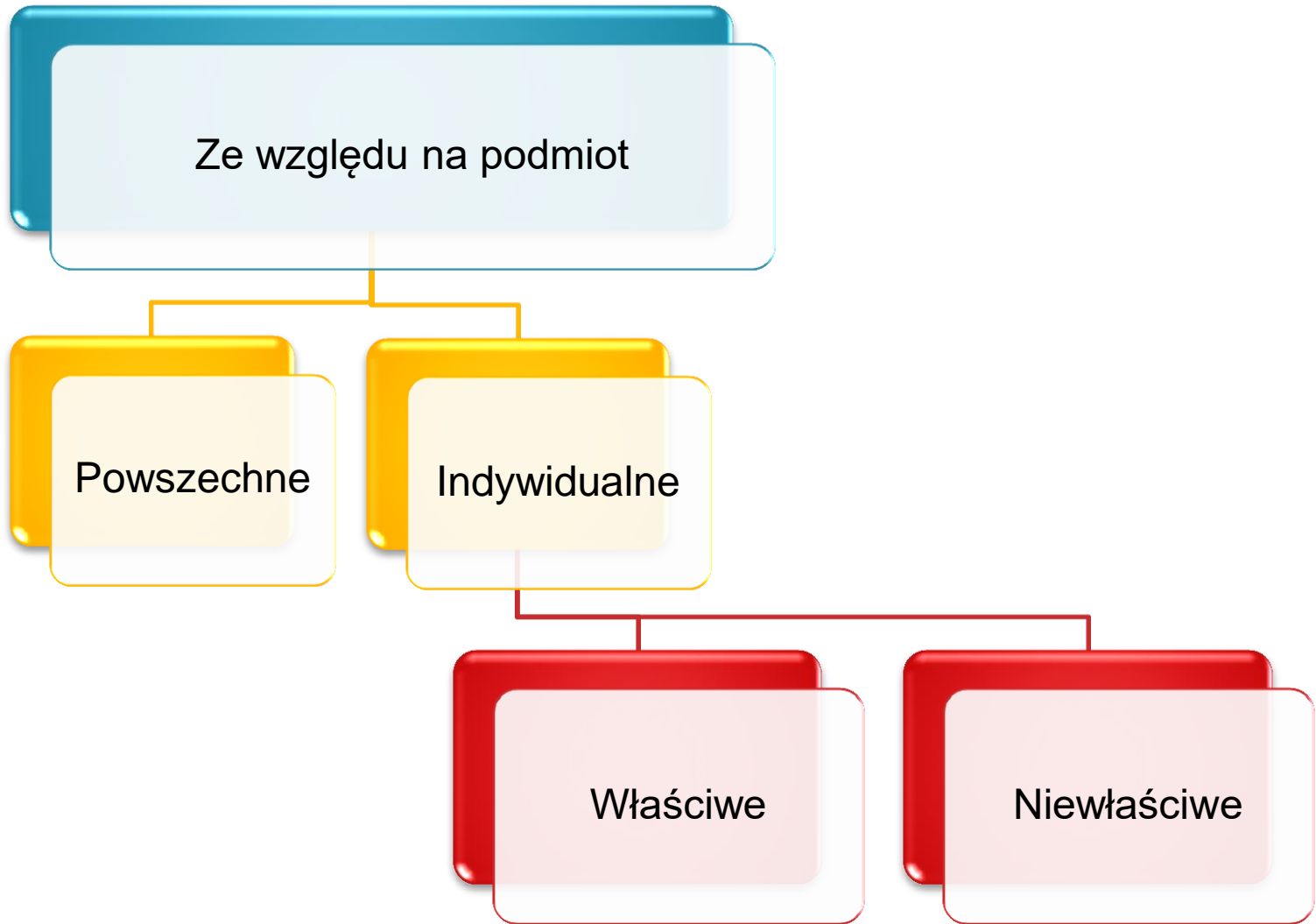

Podziały przestępstw

Joanna Brzozowska

Katedra Prawa Karnego Materialnego

Sposób realizacji/forma czynu

Działanie

Zaniechanie

Działanie i zaniechanie

Skutek

```
graph TD; Skutek[Skutek] --- Formalne[Formalne]; Skutek --- Materialne[Materialne];
```

Formalne

Materialne

Waga czynu

```
graph TD; WagaCzynu[Waga czynu] --- Zbrodnia[Zbrodnia]; WagaCzynu --- Wysteppek[Występek];
```

Zbrodnia

Występek

Tryb ścigania

Z oskarżenia publicznego

Z oskarżenia prywatnego

Wnioskowe

Z urzędu

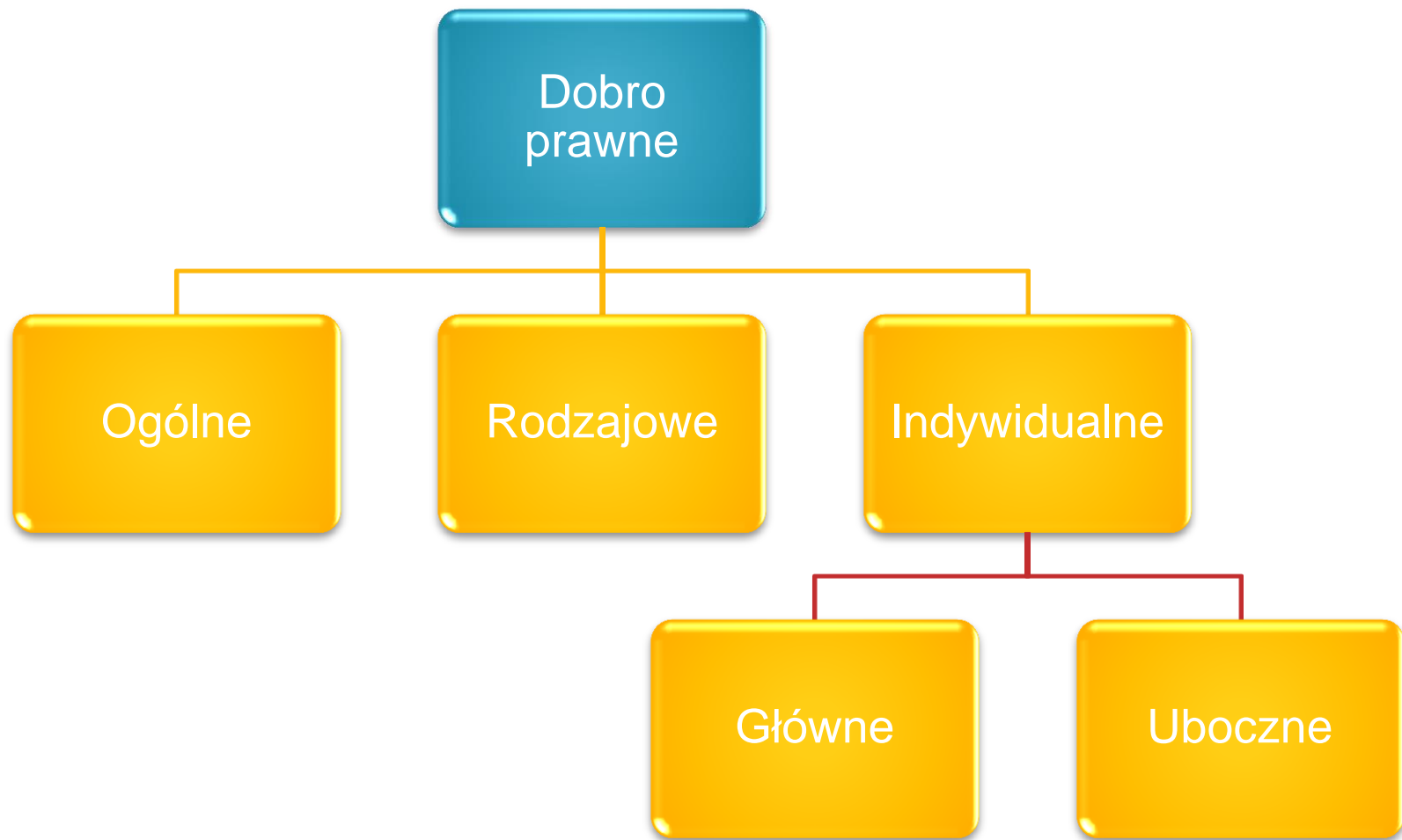
Względnie
wnioskowe

Typizacja przestępstw cz. I

Przedmiot prawnokarnej ochrony

- Dobro prawne = dobra przedstawiające wartość społeczną
- Istnieją niezależnie od oceny prawodawcy, mają charakter obiektywny

Ochrona dobra prawnego

Przed
naruszeniem

Przed narażeniem na
niebezpieczeństwo

Abstrakcyjne

Konkretne

Przestępstwa z narażenia

- Narażenie abstrakcyjne – spowodowanie niebezpieczeństwa nie jest ujęte w znamionach czynu zabronionego. Opisane jest same zakazane zachowanie. (wyobrażenie o szkodach, które mogą z nich wyniknąć), np. posiadanie broni
- Zachowanie odpowiadające zespołowi ustawowych znamion jest zabronione, bo charakteryzuje się cechami pozwalającymi je zaliczyć do grona zachowań, które ze znaczną częstotliwością kończą się negatywnym skutkiem w postaci naruszenia dobra prawnego.

Przestępstwa z narażenia

- Narażenie konkretne – ustawodawca określa w przepisie karnym charakter niebezpieczeństwa, tzn. wskazuje wyraźnie dobro prawne.
- Ustawodawca zalicza do ustawowych znamion spowodowanie niebezpieczeństwa i je wyraźnie wskazuje

- Społeczna szkodliwość zachowań naruszających lub narażających na niebezpieczeństwo dobra chronione prawem jest podstawową przesłanką ich kryminalizacji, ale nie jest to przesłanka wystarczająca, gdyż ustawodawca kryminalizuje tylko te zachowania, które można i trzeba zwalczać za pomocą sankcji karnej.
- Każde zachowanie społecznie szkodliwe narusza/naraża dobro prawne na niebezpieczeństwo, ale nie każde zachowanie naruszające/narażające dobro prawne jest społecznie szkodliwe.

Znamiona strony przedmiotowej

- **Zachowanie sprawcy**, to opis czynności wykonawczej – **znamie czynnościowe**.
  - Dokonywane najczęściej w 3 osobie liczby pojedynczej czasu teraźniejszego (zabija, doprowadza), ale też w formie imiesłowu (używając, biorąc)
  - Pejoratywna ocena może wynikać już z samego znamienia czasownikowego, bądź wyłaniać się dopiero w połączeniu z ustawowo stypizowanym skutkiem

Okoliczności modalne

- Mogą, ale nie muszą występować wśród znamion typu czynu zabronionego
- Dotyczą najczęściej czasu i miejsca oraz innych parametrów sytuacji, w jakiej zachowanie jest podejmowane, np. art. 197 k.k., art. 191a k.k.

Skutek jako znamię strony przedmiotowej

- Zachowanie może być oceniane zarówno ze względu na skutek, jaki wywołuje, jak również – niezależnie od tego, czy ów skutek został w ogóle osiągnięty – ze względu na sens samej aktywności jako takiej.
- Zachowanie będzie albo zabronione bez względu na skutek jaki może wywołać, albo dopiero w powiązaniu z nim.

Skutek

- Przeszpstwa formalne (bezskutkowe) – dla jego dokonania wystarczy samo zachowanie sprawcy (brak skutku wśród znamion)
- Przeszpstwa materialne (skutkowe) – do dokonania dochodzi dopiero z chwilą wystąpienia skutku (skutek należy do znamion). Skutek, to nie tylko zmiana w świecie zewnętrznym (jego dostrzegalny atrybut). Skutek, to także narażenie na niebezpieczeństwo (nie zawsze dochodzi do naruszenia dobra prawnego).

Związek przyczynowy

- Dotyczy przestępstw materialnych (skutkowych);
- Musi zachodzić pomiędzy zachowaniem sprawcy wyrażonym w czynności czasownikowej a ujętym w typie czynu zabronionego w postaci naruszenia lub narażenia dobra prawnego na niebezpieczeństwo.

Teorie związku przyczynowego

- **Teoria warunkowości/ekwiwalencji/ warunku *sine qua non*** – przyczyną jest każdy warunek skutku, którego nie da się myślowo wyeliminować, nie eliminując jednocześnie samego skutku.
- **Teorie indywidualizujące, teorie specjalnego związku przyczynowego** – przyczyną był tylko taki warunek skutku, który posiada jakąś wymaganą cechę, np. warunek najbardziej skuteczny.

Teorie związku przyczynowego

- **Teoria adekwatnego związku przyczynowego** – związek pomiędzy zdarzeniem A a zdarzeniem B istnieje tylko wówczas, gdy zwykle, typowo i przeciętnie zdarzenie A prowadzi do wystąpienia zdarzenia B.
- **Teoria warunku właściwego** – dowolne zdarzenie stanowi przyczynę zdarzenia czasowo późniejszego, jeśli – zgodnie z dostrzegalną w świecie prawidłowością przyczynową – oba te konkretne zdarzenia dadzą się uporządkować i połączyć w łańcuch następujących po sobie zmian.

Zaniechanie jako postać czynu zabronionego

- Zaniechanie, to powstrzymanie się przez podmiot od wymaganego od niego i obiektywnie możliwego w danym czasie i miejscu działania w określonym kierunku.
- Zaniechanie jest beczynnością wiążącą się z konkretną sytuacją, w której od danego podmiotu oczekuje się – w związku z ciążącym na nim obowiązkiem – działania w określonym kierunku.
- Bez normy nakładającej obowiązek działania nie jesteśmy w stanie wyodrębnić zaniechania.

Art. 2 k.k.

Odpowiedzialności karnej za przestępstwo skutkowe popełnione przez zaniechanie podlega ten tylko, na kim **ciężył prawny, szczególny obowiązek** zapobiegnięcia skutkowi.

- **Przestępstwa właściwe z zaniechania**
- **Przestępstwa niewłaściwe z zaniechania** (zasada z art. 2 k.k. uzupełnia niejako ustawową typizację)
- Jeżeli na sprawcy nie ciążył w chwili zaniechania prawny szczególny obowiązek zapobiegnięcia skutkowi, to może popełnić on jedynie przestępstwo formalne.
- Brak określenia w kodeksie źródeł prawnego szczególnego obowiązku.
- Obowiązek ten jest adresowany do ograniczonej grupy osób.
- Należy pamiętać, że nikt nie jest zobowiązany do czynienia rzeczy niemożliwych.

Problematyka obiektywnego przypisania